

نگاهی به ساختار امپراتوری هخامنشی وردپای آن در اندیشه‌ورزی‌شان

## هخامنشیان و ارتباطات جهانشمول شان

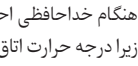
همان‌طور که در قسمت‌های پیشین گفته شد، نبود متون و شواهد نوشتاری از داخل امپراتوری هخامنشی سبب می‌شود که گمانه‌زنی آن‌هم درباره چنین موضوعات پیچیده‌ای اگر ناممکن نباشد...

صفحه ۶



سرمقاله

### تدبیرهای امیدآفرین



سیدمصطفی هاشمی طباطبائی

به قول شیخ مصلح‌الدین سعدی چند روز پیش با یکی از دوستان اتفاق بیاض افتاد و به دیدن ایشان در ساختمان جدیدالتاسیس بلندمرتبه‌ای که الحق کمال سلیقه و زیبایی در معماری و اجرای آن به کار رفته بود، نائل شدم. پس از حدود دو ساعت درنگ در آنجا، هنگام خداحافظی احساس اندکی سرماخوردگی به من دست داد؛ زیرا درجه حرارت اتاق محل ملاقات بسیار پایین و شاید بین ۱۶ تا ۱۸ درجه سانتی‌گراد بود، معلوم شد که این ساختمان از تاسیسات سرماآفرین قابلی مانند چیلر، سخت بهره‌مند است.

این سرما من را به یاد گرمای زایدالوصف ترمینال چهار فرودگاه مهرآباد و صحن حضرت عبدالعظیم حسنی در زمستان گذشته انداخت که در هنگام کمبود گاز برای مردمی که با لباس کامل در آنجا حضور می‌یابند، درجه حرارت ۲۶ درجه را تعیین کرده بودند و نیز به یاد جلسه‌ای در زمستان حدود دو سال قبل در وزارت نفت اقدام که به دلیل گرمای زیاد دستگاه‌های گرم‌زا پنجره‌ها را باز کرده بودند که گرمای اتاق در زمستان تعدیل شود. به قول فردوسی‌پور، چه می‌کند این وزارت نیرو!

معلوم می‌شود فرهنگ اسراف و تبذیر در قشرهای مختلف ما تفاوتی ندارد؛ اعم از آنکه بخش خصوصی یا دولتی یا مرکز زیارتی - فرهنگی باشد که باید عمل به دستورات قرآن کریم را سرلوحه خود قرار دهد.

این روزها سخن از بازگرداندن حدود شش میلیارد دلار ووجه ناقص توقیف‌شده در کره است که برخی می‌گویند که برابر غذا و دارو آزاد می‌شود و به طور رسمی گفته شده که برای کلای خارج از تحریم می‌تواند خرج شود. حال این دو چه تفاوتی با هم دارد، معلوم نیست و البته چون نفت را به کره جنوبی به صورت دلاری نفروخته‌ایم و به واحد پول کره فروخته‌ایم، شامل تغییر نرخ دلار-وون شده و یک میلیارد دلار آن سوخته است، البته بسیاری از این نوع مشکلات به مسئله تحریم‌ها بازمی‌گردد؛ اما آیا فقط تحریم‌ها باعث این امر می‌شود؟ اشاره به مثال‌هایی که در اول نوشتار آمده، به این بازمی‌گردد. این روزها مسئله کمبود گاز، و حتی رشد ۱۳درصدی مصرف بنزین مطرح شده است و می‌دانیم که مصرف نفت و گاز (معادل نفتی)، برابر هفت میلیون بشکه در روز و به عبارتی حدود ۱۵۰ میلیارد دلار در سال است؛ یعنی ایران با جمعیت ۸۰میلیونی سالانه ۱۵۰ میلیارد دلار سوخت فسیلی مصرف دارد؛ به این معنی که هر نفر دو هزار دلار در سال سوخت مصرف می‌کند و تدبیری نمی‌کنیم و در عوض جاسوس‌ها را آزاد می‌کنیم تا پول‌مان را بگیریم؛ هرچند جز این چاره‌ای نداریم و شاید عرف جهانی همین اقتضا را دارد.

اما ابدآ و اصلا به روی خودمان نمی‌آوریم و جرئت اصلاح این مصرف کثیر انرژی را که همه آن دلار است، نداریم و تنها راه که به نظر وزیر محترم صمت (که یقیناً فرد لایقی است) احداث مراکز شارژ باتری اتومبیل برای اتومبیل‌های برقی است که هنوز تولید نشده و کاری به کار ۱۵ میلیون اتومبیل پرمصرف بنزینی موجود نداریم و راه‌حلی برای کس‌شدن مصرف بنزین نمی‌اندیشیم.

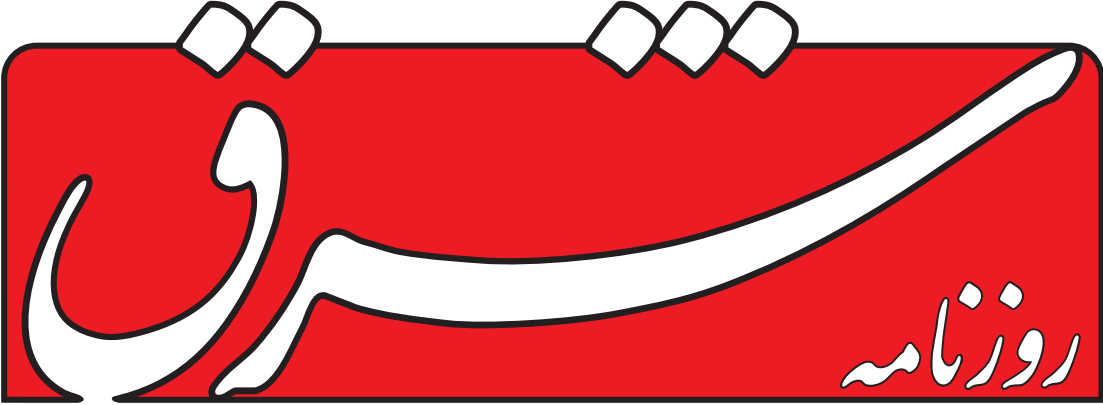
ازجمله تدابییری که برای مشکل کمبود سوخت و برق اندیشیده‌ایم، ساخت دو نیروگاه اتمی به ظرفیت هرکدام حدود هزار مگاوات است که برای هریک پنج میلیارد دلار (یعنی شش برابر سرمایه ساخت نیروگاه فسیلی) به روسیه می‌پردازیم و سوخت آن را هم از روسیه وارد خواهیم کرد؛ درحالی‌که با این پول می‌توانستیم به جای دو هزار مگاوات حدود ۱۲ هزار مگاوات نیروگاه خورشیدی تاسیس کنیم که سوخت آن از آسمان می‌آید.

حاصل تدبیرهای ما در بسیاری دیگر از موارد چنین است. عضو شورای شهر تهران می‌گوید تهران از اتومبیل در حال خفگی است و باید پارکینگ بسازیم و ممکن نیست و البته در راستای کمک به محاصره تهران اتومبیل وارد می‌کنیم و سازمان نوسازی تهران به جای آنکه تدبیر برای بافت فرسوده کند، می‌خواهد برای کانون پرورش کودکان مجموعه‌ای ۲۰۰ هزارمتری برای کودکان در شهرک غرب بسازد (کمتر برای کودکان جنوب‌شهری و فقیر استان‌ها) و برچی ۳۵ طبقه را به‌عنوان مابازای آن احداث کند. درحالی‌که با تدبیر مسئولان پیشین شهرداری در خیابان‌ها و کوچه‌های هشت‌متری ساختمان‌های ۲۰ طبقه آن‌هم روی گسل زمین ساخته شده، همچنان در تهران مجوز ساختمان ۵۰ طبقه و ۴۰ طبقه و ۳۰ طبقه داده می‌شود.

براساس اطلاعات مندرج در روزنامه‌ها با یک زلزله ۶٫۵ ریشتری، ۱٫۵ میلیون نفر در همان ابتدا کشته می‌شوند و امکان کمک‌رسانی و خارج‌کردن جنازه‌ها و رسیدگی به مجروحان کاملاً از بین می‌رود. آیا هیچ تدبیری ممکن نیست؟ سازمان پدافند غیرعامل هم که ظاهراً وظایفش در راستای بینگبری از چنین مسائلی است، تدبیر سکوت را اختیار کرده است.

ظواهر نهادهای مختلف هم آن قدر سرشان به کارهای متفرقه گرم شده که وظایف اصلی را فراموش کرده‌اند. کشته‌شدن پنج مأمور آتش‌نشانی و پلیس در جریان تخریب یک ساختمان بتونی هفت طبقه ازجمله حوادث اسفنا‌انگیزی است که تنها عامل آن نبود تدبیر لازم است. ساخت یک اسکلت هفت طبقه یک‌شبه انجام نمی‌شود. با حداکثر سرعت ممکن کمتر از صد روز چنین سازه‌ای ساخته نمی‌شود.

ادامه در صفحه ۵



پنجشنبه ۲۶ مرداد ۱۴۰۲ • ۳۰ محرم ۱۴۴۵ • ۱۷ آگوست ۲۰۲۳ • سال بیستم • شماره ۴۶۲۷ • ۱۲ صفحه • ۱۵۰۰۰ تومان

در «شرق» امروز می‌خوانید: تأملی بر تأسیس کمیسیون حقوق بشر کانون وکلا در ایران، اعتراض خانه سینما به حکم‌های هنرمندان، هشدار پلیس درباره عواقب همراه‌داشتن یا مصرف مواد مخدر و داروهای ممنوعه در سفر اربعین



وزیر آموزش و پرورش در پاسخ به «شرق»

### برخورد با دانش‌آموزان در لایحه حجاب نبود

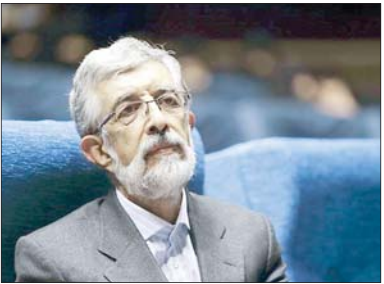
شرق: دیروز بعد از جلسه هیئت وزیران بخش مهمی از کابینه در جمع خبرنگاران حاضر شدند و پاسخ‌گوی سؤالات بودند. با همه سؤالات چالشی که دیروز مطرح شد، اما نمایش خودروهای هیبریدی و دست به فرمان شدن رئیسی به مهم‌ترین حاشیه‌های دیروز حیاط دولت تبدیل شدند. در جلسه دیروز هیئت دولت...

صفحه ۲

محمد طیبیان و علی سرزعیم، اقتصاددان، چالش‌های قیمت‌گذاری در اقتصاد ایران را ارزیابی کردند

# مصائب نرخ دستوری

گزارش تیتربک را در صفحه ۴ بخوانید



نگاهی به جهت‌گیری‌های سیاسی اصولگرایان به بهانه تحلیل سخنان حدادعادل در نقد مواضع درون‌حزبی

## نقد افراط‌گرایی پرهیز از میان‌رویی

کزارش تیتربک را در صفحه ۲



یادداشت

## ۱۱۷ سال بعد از انقلاب مشروطه

این را قبلا هم در یادداشت‌های دیگری گفته‌ام که بشخصه کتاب یگانه و برمایه «تاریخ بیهقی» اثر بی‌بدیل «ابوالفضل محمد بن حسین بیهقی» را بیش از هر اثر دیگری در زبان فارسی دوست دارم و بسیار از آن تأثیر گرفته‌ام. نگارش ساده، سراسرت و در عین حال بی‌غرض آن، همیشه برایم رشک‌برانگیز بوده، به خصوص که بی‌سخن کزاف و اضافه، شرایط آن دوران را برابمان بازگو کرده

و بارها در جای جای کتاب اشاره می‌کند که هرگاه از مشاوران و وزرا نظر خواسته می‌شد، علی‌الغالب حق را به سیستم می‌دادند. کچه این تصویر، تصویری است قدیمی که تمامی تاریخ گذشته ما تا دوره قاجاریه است که با شکست ایران در جنگ‌های ایران و روس، نشان‌هایی از لزوم تغییر در این نگاه ظاهر می‌شود و آرام آرام، این نگاه بسط پیدا می‌کند تا حاصل این بسط‌یافتگی در انقلاب مشروطه عیان می‌شود و به قول میرزا یوسف‌خان تبریزی (یوسف مستشارالدوله)، در «رساله یک کلمه»، حکومت را تبدیل کند به حکومت قانون، «قانونی که مکتوب باشد. کامل باشد. در برابر آن شاه و گدا یکسان باشند یعنی استئنا نداشته باشد. و ساری و جاری باشد. وقتی به این تلاش ۱۱۷ساله نگاه می‌کنیم، در طول مسیر، دو انقلاب می‌بینیم: یک نهضت و چندین و چند جنبش و در مقابلش هم البته کوشش‌هایی که مهم‌ترین‌شان دو کودتای ۱۲۹۹ و ۱۳۳۲ است و جنبش‌ها و اعتراضاتی که سرکوب شده‌اند. با انقلاب مشروطیت، مردم تلاش کردند که خواسته خود را توسط نمایندگان خود به قانون تبدیل کنند. در ماجرای پیش‌نویس قانون عفاف و حجاب که حالا بررسی آن سرخن جان باشد و قرار نیست مردم از نحوه تصویب آن مطلع شوند، یکی از مسئولان کمیسیون قضائی مجلس گفته است «نیازی نیست حتی همه نمایندگان درباره این قانون نظر دهند... این قانون حاکمیتی است و آنچه به مردم مربوط است این است که به آن عمل کنند». چطور شده که در سالگرد انقلاب مشروطه و بعد از ۱۱۷ سال از تلاش مردم برای اینکه قوانین بر اساس خواست آنان باشد و این حاکمیت باشد که به خواست مردم عمل کند، حالا یک نماینده مجلس می‌گوید آنچه به مردم مربوط است عمل به قانون حاکمیت است. آیا این نماینده محترم متوجه هست که این سخن یعنی چه؟ وقتی در این پیش‌نویس قید «حجاب شرعی» حذف شده، آیا به آن معنا نیست که حتی خواسته شیخ فضل‌الله نوری که می‌گفت قانون باید مطابق شرع باشد و بر سر این سخن جان باخت نیز مورد نظر نمایندگان مجلس انقلابی نیست و گویا برخی علاقه‌مند به بازگشت به پیش از مشروطه و حتی پیش از قاجار هستند. دقت کنیم که وقتی گفته می‌شود تعداد کسانی که کشف حجاب کرده‌اند، انگشت‌شمار است، آن‌وقت معنی‌این اش می‌شود که برای این تعداد انگشت‌شمار قانونی را پنهانی می‌نویسیم که حتی مایل نیستیم مردم از نحوه تصویب آن باخبر شوند.

ادامه در صفحه ۵

گزارش سند تحویل و تحویل شهر تهران فرصت راستی آزمایی در صحن شورای شهر را پیدآ نکرد

## گزارشی که نخوانده به بایگانی رفت

۱۰

## اتهامات ترامپ تضمین پیروزی یا ابزار رقبا؟

۵

تیم ملی والیبال زاین با تیم اصلی به ارومیه رسید

### فرصت یا تهدید؟

تیم ملی والیبال ایران از مدت‌ها قبل راهی ارومیه شده تا خودش را همپای مسابقات قهرمانی مردان آسیا کند. شاگردان بهروز عطایی که در رقابت‌های امسال، خاصه در بازی‌های لیگ ملت‌های جهان، نمایش ناامیدکننده‌ای داشته‌اند، امید زیادی دارند در رقابت‌های قهرمانی آسیا جبران مافات کرده و دوباره علاقه‌مندان به این رشته در ایران را خرسند کنند. تیم ملی در این مسیر فرصت خوبی دارد؛ میزبانی این بازی‌ها که قرار است از روز شنبه برگزار شود، به ایران و شهر ارومیه سپرده شده و ملی‌پوشان امیدوارند در میان تشویق علاقه‌مندان به والیبال در این شهر، بتوانند عنوان قهرمانی را به دست بیاورند.



تحلیل فضای اقتصادی و سیاسی کشور در گفت‌وگو با اسحاق جهانگیری

## امضای پر جام در گرواراده دولت است نباید برای حفظ منافع ملی ترسید

عکس سهیل‌ناتی، شرق

وحیده کریمی، مریم شکرانی؛ روز ۱۷ مرداد اسحاق جهانگیری، معاون اول رئیس‌جمهوری سابق، به مناسبت روز خبرنگار به دفتر روزنامه «شرق» آمد؛ دیداری که قراری برای مصاحبه نداشتند، اما پای کپ‌وگفت که به میان آمد، درخواست خبرنگاران روزنامه را پذیرفت و تصمیم خود را تغییر داده و به نکات مهمی از مسائل کشور پرداخت...

از علت پررنگ‌شدن این روزهای کابینه حسن روحانی و پیش‌بینی‌اش از انتخابات آینده، از اینکه آیا اصلاح‌طلبان به در بسته خورده‌اند؟ یا اصولا راهی برای خروج کشور از شرایط موجود وجود دارد؟ آیا می‌شود مردم را دوباره پای صندوق‌های رای گشاند؟ و... . او در ادامه تقبی زد به حوادث و شرایط دولت حسن روحانی؛ از آبان ۹۸ و تصمیم گرانی بنزین و چربی و واردنشدن واکسن کرونا تا علت ناکامی دور از انتظار کابینه روحانی در مذاکرات احیای برجام.

این گفت‌وگو را در صفحه ۱۱ بخوانید

### یادداشت

## شبح خلایزیر در هر گوشه تهران



ترانه بلدا

معمار و شهرساز

اگر هر روز با تیتراهایی درباره نسخه‌های نابودی پایتخت روبه‌رو نمی‌شدیم، امروز به موضوعی جالب و فرخ‌بخش می‌پردازم؛ اما مصوبه ۶۶۶ کمیسیون ماده ۵ که همین امروز امکان افزایش طبقات در اراضی نسبتا درشت‌دانه هم‌زمان با تسامح در اعمال شرط عرض گذر بر تعداد طبقات را فراهم کرد- و نقض بخش‌نامه‌های ملاک عمل ۱۰ساله تهران بود-؛ من را واداشت باز به مسائل بفرنج گذشته‌های قانونی‌های ساخت‌وساز در تهران بازگردم. با اینکه برای ما در دهه‌های اخیر دین برج‌های بلند ۸ و ۱۰ طبقه در کوچه‌های شش‌متری دیگر تبدیل به عادت شد؛ اما وقتی گزارش می‌شود که با این تغییرات در قوانین و ضوابط ساخت‌وساز، ده‌ها هزار واحد مسکونی و شاید نزدیک به ۷۰۰ هزار نفر دیگر جمعیت می‌تواند به شهر تهران اضافه شود، آن وقت است که اوضاع نگران‌کننده‌تر می‌شود. هنوز ما در دهه‌های اخیر دین برج‌های بلند ۸ و ۱۰ طبقه در کوچه‌های پلاسکو و متروپل اهواز هم خیلی کهنه نیستند... . بعد از روز تخریب خلایز، با یکی از دوستان مهندس‌مان که در جنوب شهر سال‌ها شورایار بوده و ساخت‌وساز می‌کند، بحثی جمعی داشتم. مهندس حسن‌زاده گزارشی مبسوط از خلایز برای‌مان دادند: «نکته اول، تمام زمین‌های خلایز موقوفه هستند و یک عده درد رفته‌اند زمین‌ها را صاحب شده‌اند و بدون اینکه سندی داشته باشند، روی زمین‌های وقفی شروع به ساخت‌وساز کرده‌اند. پس ما با عده‌ای دزد و تبهکار مواجه هستیم که می‌توانند با زور قمه و شمشیر و حتی اسلحه، زمین‌های موقوفه‌ای را صاحب شوند. کام بعدی، شما وقتی سندی ندارید، طبیعتاً شهرداری به شما پروانه ساختمانی نداده است؛ پس بدون پروانه ساختمانی، یعنی اینکه مهندس و ناظری بالای سر ساختمان وجود ندارد؛ یعنی نقشه و محاسبات و طراحی وجود ندارد. نهایتاً

یک معمار تجربی آورده‌اند. چهارتا قطعی را جوش داده‌اند و سقف زده‌اند و این شده سازه فلزی. یا چهارتا میلگرد و کمی شن و ماسه و سیمان لجنی کرده‌اند و شده سازه بتونی و رفته‌اند بالا!». در مقابل این لحن، بعضی‌ها شک می‌کنند و می‌پرسند: شهرداری پس کجای ماجراست؟ مگر می‌شود زیر چشم شهرداری این‌همه ساختمان بدون مجوز ساخت؟ اما مهندس می‌گوید: «کافی است عوامل شهریان به ساختمان آنها نزدیک بشوند... با قمه و شمشیر و اسلحه ناکارشان می‌کنند و زخمی، دست‌وپا می‌کشند، حتی آقای فرهادی شهردار منطقه تو گوش‌ی‌شون نشون می‌دادند که با کوکتل مولوتف به عوامل شهرداری حمله می‌کردند. دفعه گذشته فقط سه هزار نفر پلیس آمده بودند خلایز. سه هزار نفر فقط پلیس!» و می‌افزاید: «البته از دوره‌های گذشته هم این ساخت‌وسازها بوده و چیز جدیدی نیست؛ ولی چرا در این دو، سه سال اخیر شدت بیشتری پیدا کرده؟ به دلیل اینکه با رشد فزاینده‌ای که مسکن پیدا کرد، در این مناطق به صورت قولنامه‌ای یا قیمت کمتر معامله می‌شود. و اینجا یک معامله دو سر سود هست: هم که‌درآمدتراها صاحب آپارتمان می‌شوند، هم آن سازنده که دیگر پول زمین نداده و پول جواز و ناظر و شهرداری هم نداده و مصالح ساختمانی هم که دیگر براساس طرح و نقشه و محاسبه نیست. از طرفی انشعابات هم که همه دزدی است. پس با متری شش، هفت تومان آپارتمان می‌سازند و سه برابر هزینه می‌فروشند؛ پس می‌بینید هر دو طرف سود کرده‌اند و راضی‌اند و به خاطر همین است که چنین ساخت‌وسازهایی این دو، سه سال رونق زیادی گرفته است». بله، این است روایتی از رسم روزگار پریشانی ما... البته کمتر کسی دربست روایت‌های فرهادی و حسن‌زاده می‌قبول و باور می‌کند. مثال‌های زیادی آورده می‌شود از قوه قهریه دستگاه‌های مسئول در شهرهای‌مان که وقتی بخواهند، می‌توانند جلوی هر کاری را بگیرند. در ضمن دوستی گفت: «با این اوصاف باید منتظر اسلحه‌کشی جمعیت مهاجران و دیگر بی‌خانمان‌ها هم باشیم. مافیایی آن نرسیده که شهرداری با تحلیلی واقعی از مسائل، طبق قانون عمل کند؟